

Handmatige bestrijding bij waterschap Rivierenland

'Ervaringen uit de praktijk'

Wat kun je leren van de kennis en ervaringen van andere beheerders?

Hans Vastenhoud, senior onderhoudsmedewerker bij Waterschap Rivierenland, vertelt over zijn ervaring met plaagsoorten in het water en op de oevers.

Hans werd geïnterviewd door zijn collega's Loes Penning en Maloe Dekker

---

"Wat de waternavel betreft zetten we groot in, we gaan in besmette polders handmatig te werk. En we proberen er altijd zo vroeg mogelijk erbij te zijn om een enorme biomassa te voorkomen."

Ervaringen uit de praktijk

Waterschap Rivierenland

Hans Vastenhoud is senior onderhoudsmedewerker bij waterschap Rivierenland. Om het water ongehinderd vanuit de polders naar de gemalen of een stuw te laten stromen zorgt hij voor het onderhoud van het watersysteem. Het opschonen van de watergangen is daar onderdeel van en Hans heeft, als het gaat om plaagsoorten, dan ook vooral te maken met soorten die in het water groeien!

Welke plaagsoorten en exoten kom je tegen?

De meest voorkomende plaagsoort is de grote waternavel die zich op grote schaal heeft gevestigd in ons gebied. In het afgelopen jaar kregen wij diverse meldingen over de aanwezigheid van de waterteunisbloem. Periodiek, afhankelijk van het seizoen, hebben we nog wel eens te maken met de grote kroosvaren oftewel Azolla. Overigens is het zo dat gewoon eendenkroos ook een plaagsoort is, omdat hele wateroppervlakten volledig bedekt kunnen raken en dat door die omstandigheden al het aanwezige zuurstof aan het water wordt onttrokken. Bijkomend is dat het rottingsproces van het kroos zeer onaangename luchtjes met zich meebrengt, wat zeker in stedelijk gebied niet wenselijk is en de waterkwaliteit zeker geen goed doet.

Hoe is de verspreiding van plaagsoorten en exoten in de afgelopen jaren veranderd?

In het verleden is grote waternavel in diverse polders hier in de Alblasserwaard in grote hoeveelheden aanwezig geweest, maar na een paar strenge winters ook weer nagenoeg helemaal verdwenen. Nu is het weer aanwezig in een groot deel van de polders en verspreidt het zich gestaag verder. Dit gebeurt zowel in de polders waar het al voorkwam maar soms hebben we een nieuwe locatie in een polder waar het tot dusver nog niet eerder voorkwam. Het is dan moeilijk te zeggen waar de mogelijke verspreiding, of eigenlijk besmetting, vandaan komt. Het zou kunnen dat de bak van de maaikorf niet goed is schoongemaakt en plantenresten meeneemt naar een nieuwe polder, denk ook aan loonwerkers en de dieren(vogels).

Welke soorten bestrijden jullie actief?

Kroos (alle soorten) volgens beslisboom in eigen beleid en grote waternavel en de waterteunisbloem altijd.

Hoe gaat die bestrijding in zijn werk?

Wat de grote waternavel betreft zetten we groot in, we gaan in besmette polders handmatig te werk door mensen met een vuilhaak of hark alle aanwezige waternavel uit het water te verwijderen. We proberen er altijd zo vroeg mogelijk erbij te zijn om een enorme biomassa te voorkomen en zoveel mogelijk de jonge stekken te verwijderen. Deze worden hoog op de kant gezet om daar af te laten sterven. Soms ontdekken we een watergang die besmet is te laat en is handmatige bestrijding niet meer te doen. In dat geval zetten we een trekker met maaikorf in om de grote hoeveelheid uit het watersysteem te verwijderen. Aansluitend controleren we de watergang op achtergebleven plantenresten en deze worden alsnog handmatig verwijderd.

Wat het kroos betreft welke soort ook, deze drijven we bij elkaar door middel van een oliescherm of een serie geschakelde boomstammen handmatig door een watergang te trekken en vervolgens de bijeengedreven kroos plakkaat met een kraan uit het water te scheppen. Dit voeren we af naar de verwerking. Op deze manier ontstaan lichtgaten in de bovenlaag wat weer goed is voor de kwaliteit van het watersysteem. Afhankelijk van de omstandigheden moet dit meerdere malen per jaar herhaald worden. Soms doen we het ook als het weer ons goed gezind is en een stormpje of een stevige bries de krooslaag op een hoop heeft geblazen en we het zo eruit kunnen scheppen, dit kan ons al veel werk besparen.

Denk je dat de bestrijding werkt? Zo niet, hoe moet het anders?

Het heeft zeker effect, al blijft het een intensieve bezigheid. Helemaal wegstrijgen doe je het niet maar het blijft wel beheersbaar. Bijkomend voordeel is ook dat je de winter in gaat met weinig overgebleven biomassa dat als er een matige vorst overheen gaat de restanten doet afsterven.

Hoe is dit te combineren met je reguliere werk?

Soms best moeilijk omdat de rest van je werk ook gewoon doorgaat. Het verschilt wel iets per jaar. Het ene jaar brengt meer grote watervlinder dan het andere jaar. Verder is het zo dat inmiddels meerdere collega's zoals maaibootmachinisten, muskusratten bestrijders en toezichhouders nieuwe locaties doorgeven, waardoor het speurwerk iets verlicht wordt.

Heb je het gevoel dat je voldoende kennis hebt om de bestrijding effectief op te pakken? Voel je je voldoende ondersteund om de bestrijding vorm te geven?

Met de huidige middelen die we kunnen en mogen toepassen halen we er eruit wat er inzit, dus ja.

Hoe zie je de toekomst tegemoet?

Moeilijk te zeggen, nu kunnen we nog best veel mensen inzetten voor het verwijderen (beheren) van de plaagsoorten, mogelijk krijgen we in de toekomst weer met andere plaagsoorten of exoten te maken die om een speciale behandeling vragen. Nu is het al een kostbare zaak om de exoten te bestrijden. Ik vraag mij dan wel af of we dit door kunnen blijven zetten als de kosten gaan verdubbelen en misschien nog wel meer dan dat.

Tekst: Loes Penning en Maloe Dekker (Waterschap Rivierenland)

Foto's

Uitbreiding Europese exotenlijst?

Op 19 juni heeft het Comité invasieve uitheemse soorten in Brussel ingestemd met het voorstel van de Europese Commissie om de Unielijst van EU-exotenverordening uit te breiden met twaalf soorten.

Het gaat om:

- Zoogdieren: wasbeerhond, muskusrat en nijlgans;
- Landplanten: zijdeplant, gewone gunnera, reuzenberenklauw, reuzenbalsemien, Japans steltgras en fraai lampenpoetsgras;
- Waterplanten: Alligatorkruid, smalle waterpest en ongelijkbladig vederkruid.

Verwacht is dat de Commissie dit besluit eind juni formeel bekrachtigt en vervolgens publiceert in het Europees Publicatieblad. Twintig dagen na publicatie wordt de lijst van kracht.

De unielijst staat op de website van de NVWA.

<https://www.nvwa.nl/onderwerpen/invasieve-exoten/unielijst-invasieve-exoten>

<http://www.rvo.nl/onderwerpen/agrarisch-ondernemen/beschermde-planten-dieren-en-natuur/invasieve-exoten>

Deze tekst is gebaseerd op een bericht van het ministerie van EZ van 20 juni 2017

“Verder is het zo dat inmiddels meerdere collega's zoals maaibootmachinisten, muskusratten bestrijders en toezichhouders nieuwe locaties doorgeven, waardoor het speurwerk iets verlicht wordt.”

Twee van de twaalf aanvullende unielijstsoorten: de muskusrat en ongelijkbladig vederkruid

*Foto boven: Wetterskip Fryslân
Foto onder: Johan van Valkenburg*